

”כשהמטופל אינו יכול לספר לנו על הכאב”:

אומדן כאב ביחידה לטיפול נמרץ

דפנה לויאן RN, BSN פנינה שרון RN, BSN רויטל זלקר RN, BSN

היחידה לטיפול נמרץ פנימי – המרכז הרפואי האוניברסיטאי

הדסה עין כרם

רקע: אומדן כאב הינו מדד חיוני חשוב ביותר, ביחידה לטיפול נמרץ, בה החולה חשוף לגירויים ופעולות חודרניות שונות. אומדן זה מבוסס לרוב על דיווח מילולי של המטופל. פעמים רבות המטופל מורדם ומונשם עם שינויים במצב ההכרה. ולכן, יש צורך בהערכת הכאב תוך שימוש במדדים לא מילוליים.

מטרה: יישום תוכנית לביצוע אומדן כאב ע”י הצוות הסיעודי ביחידה לטיפול נמרץ בכלל המטופלים, המתקשרים ושאינם מתקשרים. באיזו מידה גרמה התוכנית לעלייה בתיעוד של אומדן כאב? האם חלה עליה בטיפול במשככי כאב?

שיטות: שלב 1: בדיקת תיעוד אומדן כאב של הצוות הסיעודי ובוצעה הערכת רמת הכאב ע”י הבודקים. **שלב 2:** יישום – ישיבת צוות להדרכה בנושא אומדן כאב וחשיבותו. הצוות הסיעודי והרפואי הודרך להשתמש בשני כלים לאומדן כאב: ה- VAS- Visual Analog Scale בחולים מתקשרים, ו-BPS - Behavioral Pain Scale בחולים מונשמים ומורדמים. כלי ה-BPS הוא כלי חדש בשימוש לאומדן כאב המתבסס על הבעות הפנים, תנועתיות של גפיים עליונות והענות למכונת ההנשמה. **שלב 3:** בדיקת תיעוד אומדן כאב ועוצמתו.

תוצאות: לפני ההתערבות נבדקו 35 מטופלים ובהם לא נמצא תיעוד אומדן כאב ע”י הצוות הסיעודי ביחידה. בקבוצה זו, נבדקו 16 מטופלים באמצעות ה-VAS ובהם נמצא כי 63% סבלו מכאב קל, 31% סבלו מכאב בינוני ו-6% מכאב קשה. ב-19 מטופלים מונשמים ומורדמים נמצא כי 83% הוערכו כסובלים מכאב קל, 17% הוערכו כסובלים מכאב בינוני ואף לא אחד הוערך כסובל מכאב קשה. **בבדיקה לאחר ההתערבות** נסרקו 69 מטופלים 62% מונשמים ומתוכם 60% מורדמים. אומדן כאב בעזרת VAS נעשה ב-20 (29%) נבדקים, ב-33 מטופלים (48%) האומדן נערך באמצעות BPS, ל-16 מהמטופלים (23%) לא נעשה אומדן כאב. מרבית המטופלים (80%) שהוערכו באמצעות ה-VAS נמצאו סובלים מדרגת כאב קל (ציון 0-3). 10% מן המטופלים סבלו מכאב בינוני (ציון 4-6), ו-10% מן המטופלים סבלו מכאב קשה (ציון 7-10). בקבוצת המטופלים שנאמדו באמצעות ה-BPS, 88% מהמטופלים לא נמצאו כסובלים מכאב כלל, 9% מן המטופלים הוערכו כסובלים מכאב בינוני ו-3% הוערכו כסובלים מכאב קשה. שמונה מתוך תשעה מטופלים (8/9) אשר חוו כאב בינוני – חמור קיבלו טיפול במשככי כאבים. ביתר המטופלים לא נצפה צורך במתן משככי כאבים בזמן הבדיקה.

דיון: חלה עלייה בביצוע אומדן כאב ביחידה לאחר יישום התוכנית. נמצא כי חלה ירידה במספר החולים עם כאב בינוני עד קשה, ייתכן עקב תשומת לב רבה יותר של הצוות לאומדן כאב ומתן יותר משככי כאבים. עדין קיימת בעייתיות בביצוע אומדן חוזר. בעתיד, יש צורך בביצוע אומדני כאב נוספים, בהגדלת מספר המטופלים ובהערכת תגובתם להתערבות.